

Урок № 1. СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ. ВІДМІННІСТЬ СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ

ВІД СЛОВА Й РЕЧЕННЯ

Мета: дати учням поняття про словосполучення; навчити відрізняти словосполучення від слова, його форми і речення; формувати вміння утворювати словосполучення та виділяти їх у реченнях, уникати типових помилок у побудові словосполучень; розвивати вміння спостерігати та узагальнювати, працювати з підручником, навички аналізу мовних явищ, логічне мислення, мовлення, увагу, пам'ять; виховувати повагу до національних звичаїв та традицій.

ГЛОСАРІЙ

- **Синтаксис** – це розділ науки про мову, що вивчає словосполучення та речення.
- **Слово** – найменша самостійна одиниця мови.
- **Словосполучення** – це два чи більше слова, пов'язані за змістом та граматично. Одне з цих слів головне, інше – залежне.

ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

Сьогодні ми розпочинаємо вивчати розділ «Синтаксис». Ви поглибите свої знання про речення, словосполучення, навчитесь визначати члени речення. Поповніть свої знання про розстановку розділових знаків. Синтаксис починається зі словосполучень, тому знайомство з цими розділом почнемо саме з них.

1. Спостереження за мовним матеріалом.

Порівняйте записи у трьох колонках. У якій колонці інформація передана найповніше? У першій чи другій колонці предмет описано точніше?

Свято	Свято Масляної.	Щороку свято Масляної в нашій країні припадає на різний час і відзначається рівно за тиждень до Великого Посту.
-------	-----------------	---

Відмінність слова, словосполучення, речення

Слово	Словосполучення	Речення
називає предмет, ознаку чи дію	називає предмет, процес, дію, ознаку, тільки ця назва конкретизованіша; не має закінченої думки; складається щонайменше з двох слів; не є одиницею спілкування	може складатись з одного слова і більше; має закінчену думку; є одиницею спілкування

2. Розповідь вчителя про словосполучення з використанням схем з презентації.

Словосполучення – це два чи більше слова, пов'язані за змістом та граматично. Одне з цих слів головне, інше – залежне.

Словосполучення не виражає думки, не має інтонаційного оформлення. Воно, як і слово, слугує матеріалом для побудови речень.

Зв'язок за змістом: можна поставити питання від головного до залежного. Наприклад:

Співати (як?) голосно, говорити (про що?) про плани.

Граматичний зв'язок: за допомогою закінчень; за допомогою закінчень та прийменників.

Наприклад: Мала пташка, сиділи біля верби.

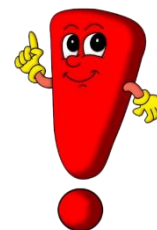
Словосполучення за будовою поділяються на:

- Непоширені (ті, які складаються лише з двох слів). Наприклад: *охайні зошити, віри про маму.*
- Поширені (ті, які складаються з трьох і більше слів). Наприклад: *готуватися до приходу гостей, збірка цікавих задач.*

Не належать до словосполучень однорідні члени речення, сполучення самостійного і службового слів (*перед концертом, проти вітру, тільки недавно*), складені форми частин мови (*більш виразний, будуть розповідати*), а також підмет і присудок як граматична основа речення (*діти граються; фільм прекрасний*).

Для детального ознайомлення з теоретичним матеріалом та закріплення вивченого можна перейти за посиланням:

<https://www.youtube.com/watch?v=xcsO7vAaNUw>

ПРАКТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ

1. Практична робота

Записати словосполучення. Визначити в них головне та залежне слово.

Весела Масляна, пекти млинці, святкувати весело, зустрітися на гулянні, солом'яне опудало.

2. Розподільна робота

Розподілити подані конструкції на ті що є словосполученнями й ті, які не належать до словосполучень. Пояснити свій вибір.

Млинці та вареники, смачні вареники, догодити гостям, господині печуть, до весни, після морозів, смачно і весело, святкує молодь, святкує довго, чудовий тиждень, буду святкувати, сувора зима, їти святкувати, хотів почастувати, пригощати радо.

3. Творча робота

Допишіть потрібні слова, щоб утворилося словосполучення. Визначте, до яких частин мови належать слова у виділених словосполученнях.

Вареники (з чим?)..., **млинці (які?)...**, **одягнені (як?)...**, **зустрічають (як?)...**, **поїдання (чого?)...**, **святкувати (що?)...**, **не забувати (про кого?)...**, **збиратися (де?) ...**, **приходити (навіщо?)...** .

4. Робота з текстом

Випишіть 12 словосполучень, визначте в них головне та залежне слово.

Масляна — це українське свято на честь весняного пробудження природи. І дорослі і молодь катаються на санчатах, печуть смачні млинці і куштують їх просто на вулиці. Ці млинці - обрядова їжа, що символізує сонце.

Тож зима і холод мають відступитися і дати місце весні і сонцю. Ще один символ свята - солом'яне опудало Зими. Його спалюють, щоб холод назавжди відступив і дав дорогу теплу.

5. Інтерактивна вправа «Сортувальник».

<https://learningapps.org/watch?v=p8ioywu0c21>

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ.

- ✓ Вивчити правила § 50
- ✓ Виконати тест, що міститься нижче.

Посилання на ресурси, використані на уроці:

<https://www.youtube.com/watch?v=xcsO7vAaNUw>

<https://learningapps.org/watch?v=p8ioywu0c21>